

tagelsen af dette Forslag vilde kunne øve lige over for Almue-skoleundervisningen. Regeringens Forslag gaar egentlig kun ud paa at foretage nogle Forandringer i enkelte Bestemmelser i de bestaaende Forhold, hvorved man forventer at ville kunne gavne Skoleundervisningen, og dernæst gaar Forslaget ogsaa ud paa en Forhøjelse af Skolelærernes Lønning. Det er egentlig disse tvende Formaal, som Lovforslaget har, og for hvilke der kræves temmelig betydelige Ofre, navnlig af Staten, men ogsaa til Dels af Kommunerne. Det vil nu blive Genstand for Undersøgelse i det Udvalg, der forventelig vil blive nedsat, hvorvidt disse Ofre staa i noget rimeligt Forhold til de Fordele, som Lovforslaget giver.

Alle ere vist enige om, at Folkeoplysningen er en vigtig og alvorlig Sag, og at dens Fremme maa ligge os alle paa Sinde, og jeg indrømmer ogsaa, at der i Regeringens Forslag er truffet Bestemmelser, som vilde kunne være til Gavn for Almue-skoleundervisningen. Jeg sigter her navnlig til Bestemmelsen om en Formindstelse af Børneantallet i Skolerne, som jo nu efter Loven af 8de Marts 1856 kan være indtil 100, men som her i Lovforslaget foreslaas nedjat til 75 paa Landet og 70 i Byerne. — Et andet Punkt, hvorved der ogsaa kunde ske en Forbedring med Hensyn til Undervisningen, er Udskrivningen af Skolen. Den kan efter Lovforslaget først ske i 14 Mars Alderen, i Stedet for, at den nu kan ske ved 13 Mars Alderen. — Hvad nu Børneantallet angaar, vil jeg, som sagt, indrømme, at der er Grund til der at søge at formindste Antallet, men jeg vil dog tilraade, at man ved Gennemførelsen af denne Bestemmelse gaar frem med nogen Varsomhed, idet den jo vil medføre forøgede Udgifter for Kommunerne, og Kommunerne ere sandelig ikke i Stand til nu atter at bære forøgede Byrder. Vi have nu i flere Aar bestandig givet Kommunerne Paalæg, Skatter og Byrder ere stegne, og Tiderne ere blevne daarligere; nu skulde vi dog være en lille Smule tilbageholdne med atter at komme med for store Fordringer og Krav. Jeg tror altsaa, at vi skulle gaa frem med en vis Varsomhed, indføre en Overgangstilstand. Jeg mener f. Eks., at der ikke kunde være det mindste til Hinder for, at vi i Stedet for, som foreslaaet, 37 Børn paa Landet, gik til 40 Børn i hver Klasse, altsaa 80 i hele Skolen — det kunde altid hjælpe noget — og at man i det hele taget søgte at lempe sig noget efter Forholdene, hvor der hos Kommunerne viste sig en god Vilje, som virkelig i mange Egne er til Stede, til at afhjælpe Manglerne, saa at

man ikke just altid forlangte, at der skal bygges ny Skoler, hvor man i det mindste foreløbig kunde hjælpe sig paa anden Maade, ved Leje af Lokale, Tilbygninger eller slikt. I det Amt, hvor jeg hører hjemme, Randers Amt, er der omtrent 250 Skoler; deraf er der 20 Skoler, som have mellem 80 og 100 Børn, men kun een Skole, hvor Børneantallet er 100, i alle de øvrige Skoler er Gennemsnitsantallet 50 à 60 Børn i hver. Jeg tillægger Lovforslaget en vis Betydning med Hensyn til dette Punkt, og ligeledes ogsaa med Hensyn til det, jeg berørte, at Udskrivningen af Skolen udsættes til det 14de Aar, men naar jeg undtager disse 2 Punkter, kan jeg egentlig ikke se, at der i Lovforslaget sker noget, som vil faa nogen videre væsentlig Betydning for Almueundervisningens Fremme. Nej, skulde vi tænke paa at gøre noget virkelig til Forbedring af Almueundervisningen, skulde det være ved at søge at raade Bod paa den korte Tid, hvori Børnene nu søge Skolen. Der er egentlig den største Brøst, thi hvorledes tror man, at der kan bringes noget videre Resultat til Beje med Børn, som f. Eks. i ældste Klasse om Sommeren kun gaa 2 Gange ugentlig i Skole, og hvoraf flere blive udstrevne, naar de ere 13 Aar. Det, man, som Forholdene ere, kan gøre Regning paa at opnaa, er kun et Lavmaal, og det maa væsentligst indskrænke sig til, at Børnene lære Dansk, Regning og Skrivning; at gaa videre kan egentlig ikke være Opgaven i Almue-skolen, i det mindste ikke, naar der skal være noget videre Udbytte deraf. Skulde man naa videre, maatte man søge at komme ind paa en anden Vej, som ogsaa vilde være til Gavn for Almueundervisningen, og det er at faa indført Fortættelses-skoler, som de mere velhavende, som havde Raad til det, kunde søge, naar de vare færdige med Almue-skoleundervisningen. Paa den Maade kunde der opnaas virkelig større Resultater end de, man nu opnaar. Der er egentlig Grunden til, at man ikke kan stille saa store Fordringer til vor Almueundervisning, som det maatte kunde være ønskeligt, men for øvrigt vil jeg dog udtale som min almindelige Bedømmelse af Skoleforholdene, at vor Almue-skoleundervisning her i Landet i det hele er tilfredsstillende og staar paa et meget respektabelt Standpunkt. Vor Almue-skole er tilfredsstillende baade hvad Lokalerne og Lærerne angaar; Lærerne ere gennemgaaende dygtige og nidkære i deres Berning. Men, som sagt, naar jeg undtager de Bestemmelser, som jeg berørte om en Formindstelse af Børneantallet i Skolerne og Udskrivningen, kan jeg egentlig